

PROGRAM

HAMAR FRP

2019-2023

Hamar 2019-2023

Hamar FrP vil at innbyggerne skal oppleve Hamar kommune som et godt sted å bo og leve. Styringen av kommunen skal være positiv og serviceinnstilt, effektiv, profesjonell og tilgjengelig.

Hamar FrP er opptatt av at Hamar kommunen skal ha en sunn økonomi. En dårlig kommuneøkonomi vil medføre dårligere tjenester til våre innbyggere og økte skatter og avgifter.

Videre modernisering digitalisering og automatisering av Hamar kommune

Hamar FrP arbeider for en enklere hverdag for folk flest. Vi vil gi innbyggerne flere kommunale tjenester hele døgnet. Vi ønsker derfor å styrke innsatsen med å tilby gode digitale løsninger som gjør at brukerne kan få hjelp og svar også utenom ordinær åpningstid.

Økt satsing på IKT er avgjørende fremtidig velferd og vekst. Det offentlige har et overordnet ansvar for å tilrettelegge for utbygging av bredbånd, slik at private finner det interessant å bygge ut bredbåndsnettet i hele Hamar. Bredbånd er også en forutsetning for etablering av moderne næringsvirksomheter i Hamar.

IKT er et viktig verktøy for elevene i skolen og IKT er ikke minst viktig for å kunne ta i bruk velferdsteknologi i boliger og institusjoner. Velferdsteknologi kan bidra til å gjøre det trygt og godt å bo i egen bolig, selv om hukommelsen svikter og motorikken blir dårligere.

Familie

Det er foreldrenes ansvar og plikt å gi barn den tryggheten, omsorgen og kjærligheten de trenger for å vokse opp til å bli selvstendige og ansvarsfulle individer.

Virkeligheten er dessverre ikke alltid slik. Derfor må vi ha gode ordninger som beskytter og hjelper de familiene og barna som trenger det.

- Hamar FrP ønsker å styrke barnevernet og fosterhjemtjenesten.
- Hamar FrP vil styrke innsatsen innenfor barnefattigdom målrettet slik at innsatsen direkte tilfaller barna.

Ungdom og studenter

Hamar FrP vil gjøre Hamar mer attraktivt for ungdom og studenter ved å:

- Være positiv til og støtte opp under etablering av tilbud for ungdom
- Arbeide for et utvidet ungdomstilbud i Hamar
- Ha utvidede åpningstider for serveringsteder
- Være pådriver for at det bygges flere studentboliger
- Utvikle et godt campus tilbud for studenter i Hamar i samarbeid med høyskolen, næringsliv, idrett og kultur.

Helse og omsorg

Frihet for enkeltmennesket er en grunnleggende verdi for Fremskrittspartiet, også innen helse og omsorg. Hvert enkelt menneske kan selv best bestemme hva som er rett for seg selv og sine nærmeste. Et slikt menneskesyn baserer seg på at hvert enkelt menneske er unikt og skal vises verdighet.

Konkurransen blant de som tilbyr helse- og omsorgstjenester inspirerer til nyskaping, modernisering, teknologisk utvikling, spesialisering, kostnadsreduksjon og effektivisering.

Faglige vurderinger skal avgjøre hvilke tjenestebehov den enkelte har, kommunen skal finansiere den pleien og omsorgen som skal gis, og den pleietrengende skal selv kunne velge hvem som skal yte tjenestene.

- Hamar FrP tar ombudsrollen på alvor. Brukerundersøkelser, fritt brukervalg, sammenligninger mot andre kommuner og konkurranseutsetting er viktige virkemidler for å sikre best mulige pleie- og omsorgstjenester.
- Hamar FrP vil prioritere rehabilitering slik at personer så snart som mulig blir selvhjulpne og kommer raskt tilbake i vigør og arbeidsliv .
- Hamar FrP ønsker et mangfoldig helsetilbud der pasientenes trygghet og valgfrihet ivaretas. Hamar kommune skal være tilknyttet HelseNett for å sikre en sømløs overføring av pasienter mellom spesialisthelsetjenesten og den kommunale omsorgstjenesten.
- Hamar FrP vil være en pådriver for at Hamar kommune tilbyr omsorgslønn for de som ønsker å velge en av sine nærmeste til å utføre omsorgstjenester, der det er faglig forsvarlig.
- Hamar FrP vil også sørge for at Hamar tilbyr Brukerstyrt personlig assistent for de som ønsker dette fremfor kommunens egne tilbud.

Folkehelse

Folkehelse er viktig, og friluftsliv er viktig for folkehelsen.

- Hamar FrP ønsker at det skal etableres flere turløyper og andre friluft arenaer som kommer folk flest til gode.
- Hamar ønsker at det etableres flere benker og sitteplasser slik at flere kan komme seg på gåtur.

Tilrettelagt for gammel og ung med universell utforming der det er hensiktsmessig, vil dette for mange være det man trenger for å kunne komme seg i aktivitet.

Eldreomsorg

Eldre mennesker besitter verdifull kompetanse og utgjør en verdifull ressurs i samfunnet. Seniorbefolkningen i Hamar er stadig økende, men er ingen ensartet gruppe. Det eneste som er felles for alle, er alderen. De fleste er friske og velfungerende, og klarer seg selv uten behov for spesielle tiltak.

Hamar FrP vil arbeide for et tilbud om oppsøkende forebyggende hjemmesykepleie for personer over 75 år for å kartlegge situasjonen for den enkelte. Slik kan kommunen komme i dialog med de eldre og tidlig prøve å kartlegge hvilke hjelpebehov som kan oppstå.

Hamar FrP vil at de som av helsemessige årsaker har behov for omsorgstjenester, skal sikres valgfrihet og behovsdekkende tiltak til rett tid.

Eldreomsorg i Hamar skal ytes ut fra prinsippet om at alle mennesker er likeverdige, og skal ha respekt for den enkeltes verdighet.

Velferdsteknologi kan bidra til å gjøre hverdagen enklere, tryggere og friere og gi flere mulighet til å bo i egen bolig enda lenger. Fremskrittspartiet er opptatt av å ta i bruk ny teknologi i omsorgstjenestene som kan styrke tryggheten og trivselen til den enkelte bruker og frigjøre tid til pleiepersonell slik at man kan bruke ressursene på mer aktivitet og samtaler sammen med den enkelte bruker/beboer. Eksempel på slik teknologi kan være sengesensorer som registrerer puls, fukt og bevegelse eller GPS for demente som på den måten vil kunne bevege seg friere uten risiko for å gå seg bort.

Velferdsteknologi som supplement til tradisjonell omsorg og pleie, vil også gi større trygghet for de pårørende.

Hamar FrP ønsker økt satsing på habilitering og rehabilitering i hjemmetjenestene, i tillegg til ordinær pleie, for å sikre den enkelte best mulig funksjonsevne. Det er derfor viktig at kommunen legger god til rette for dette gjennom ergoterapi og fysioterapi.

Eldre pleietrengende i Hamar må få muligheten til å bo hjemme så lenge de ønsker, så lenge det er forsvarlig. Dette forutsetter gode hjemmetjenester.

Hamar FrP ønsker brukervalg på hjemmehjelp og hjemmesykepleie, slik at de eldre selv skal kunne velge hvilken tjenesteyter som skal komme hjem til dem, og velge bort tilbud de er misfornøyd med.

En del eldre mennesker er ensomme og føler seg utrygge ved å bo hjemme selv om de har daglig tilsyn fra hjemmetjenestene. Mange har likevel et funksjonsnivå som gjør at sykehjems plass ikke er det rette tilbudet.

Hamar FrP vil legge til rette for etablering av tilstrekkelig antall omsorgsboliger i bofellesskap med døgnbemanning, såkalt Omsorg+ for å gi trygghet og et sosialt miljø for denne gruppen.

De sykeste eldre må sikres sykehjemsplass. Det bør opprettes nok plasser i sykehjem med avdelinger som er spesielt tilrettelagt for ulike brukergrupper, og legedekningen må styrkes.

Private aktører skal kunne tilby sykehjemsplasser på lik linje med kommunene, og de som trenger en plass, skal ha mulighet til å velge tilbud også utenfor egen kommune. Når sykehjemmene må konkurrere om brukerne, vil dette heve kvaliteten på tilbudet.

Eldre pleietrengende har rett til en meningsfylt hverdag og må selv få bestemme når de skal stå opp, legge seg, hva de skal spise, og så langt det er mulig, leve livet slik de selv ønsker det.

Livsglede, aktivitet og mestring er like viktig for personer som bor på sykehjem som for andre. Et godt og ernæringsmessig tilpasset kosthold er viktig for å øke trivselen samt at det vil kunne redusere unødvendig medisinbruk.

Skal vi ivareta kvalitet i eldreomsorgen i Hamar, er det behov for kompetent arbeidskraft. For å sikre rekruttering av god kompetanse må det derfor gjøres faglig attraktivt å arbeide innen eldreomsorgen.

Hamar FrP vil derfor stille seg positive til tiltak som gjør det mulig å etter- eller videreutdanne seg.

Videre vil Hamar FrP ha økt fokus på ernæring blant eldre. Matgleden styrkes ved at maten blir laget der de eldre bor.

Mange eldre par ønsker å fortsette å leve og bo sammen, selv om det oppstår et pleie- og omsorgsbehov hos en av partene. Hamar kommune skal ha en samboergaranti slik at eldre par skal få muligheten til å leve sammen, også i tilfeller hvor den ene eller begge har behov for å flytte til en mer tilrettelagt bolig eller i en institusjon. Det er sentralt at også pårørende blir tatt med på råd.

I dag er det store forskjeller fra kommune til kommune når det gjelder om eldre får bo sammen når det ene havner på sykehjem. Nå har FrP på Stortinget fått gjennomslag for å sikre at landets ektepar får bo sammen på sykehjem, også selv om kun den ene har omsorgsbehov.

Hamar FrP er åpne for at eldre kan velge tjenester innen eldreomsorgen i andre kommuner, eller i utlandet, dersom de ønsker det. Vi vil se på muligheten for at sykehjem eller omsorgsboligsenter kan ha studenter boende, mot at de bidrar på ulike måter i bomiljøet og legge til rette for økt frivillighet i eldreomsorgen, f.eks. innenfor området kultur og aktivitetstiltak.

Vi vil stimulere til samhandling mellom tannhelsetjenesten og den øvrige helse- og omsorgstjenesten, og sikre tilstrekkelig informasjon til de gruppene som har krav på å få dekket tannbehandling.

Primærhelsetjenesten

Primærhelsetjenesten er viktig i forebygging og behandling av sykdommer. Helse- og omsorgstilbudet skal være faglig forsvarlig og av god kvalitet.

Hamar FrP vil sikre at vår kommune har nok fastlegehjemler og at innbyggerne har gode legevaktstjenester som kan behandle akutte tilstander som skjer utenom legekantorenes vanlige åpningstid.

Hamar FrP vil at flere fastleger skal finne det formålstjenlig å ha kveldsåpent for å avlaste legevakten og sikre skolehelsetjenesten og et godt helsetilbud til foreldre/barn ved å utvikle helsestasjonen og skolehelsetjenesten til å jobbe mer forebyggende. Vi vil forsikre oss om at vi har en god jordmortjeneste.

Hamar FrP vil også sikre våre innbyggere nok tilgang på fysioterapitjenester.

Det er viktig å få etablert helhetlige behandlingsskjeder. Hamar FrP vil legge til rette for et mer helhetlig tilbud når det gjelder habilitering og rehabilitering. Dette vil vi gjøre ved å styrke det tverrfaglige samarbeidet og samarbeidet mellom forvaltningsnivåene, slik at oppmerksomheten rettes mot pasienten som et helt menneske.

Det er behov for å få på plass gode IKT-systemer for utveksling av nødvendige journalldata.

Rehabilitering

Hamar FrP vil styrke rehabiliteringstjenestene og ta i bruk den kapasiteten og kompetansen som er tilgjengelig på feltet. For å sikre et helhetlig tilbud innenfor helsesektoren er det viktig å se rehabilitering i sammenheng med andre tjenester.

Forebygging og tidlig innsats er viktig for å dempe behovet for behandlings- og rehabiliteringstjenester.

Grunnen til at fastlegene får et grunnbeløp per pasient de har på listen, er at kommunene har beordringsmulighet. De kan beordre fastlegen til å ta vakter på sykehjem, legevakt og andre institusjoner.

Fastlegen kan for eksempel slippe disse vaktene, mot at han eller hun tar kveldsvakter på sitt kontor. Man kan gi økonomisk kompensasjon. Fastlege med kveldsåpent, gir færre pasienter på legevakt og dermed lavere kostnad der.

Eller man kan ansette legen i kommunen i stedet for at vedkommende er selvstendig næringsdrivende. Dermed bestemmer kommunen arbeidstiden. Enkelte fastleger ønsker heller å være ansatt i kommunen.

Psykisk helse

Hamar FrP er bekymret over at stadig flere, også mange unge, sliter med psykiske plager og sykdom.

- Hamar FrP vil styrke forebyggingsarbeidet gjennom skolehelsetjenesten, tidlig innsats i familienære tjenester, og sikre at vi har en god psykologtjeneste i kommunen.
- Fortsatt er det for mange som faller ut av utdanningsløp og arbeidsliv som følge av sine plager. Hamar FrP vil derfor prioritere en styrking av tilbudet innen psykisk helse.

Et differensiert tilbud er avgjørende for å redusere eskalering av sykdom, bruk av tvang og tung medisinering. Både private og offentlige tjenestetilbydere kan benyttes for å redusere ventetidene, for å få på plass et mangfold av tilbud og for å få en sunn konkurranse basert på kvaliteten i tjenestene.

Rusomsorg

Hamar FrP vil prioritere forebyggende arbeid for å hindre utvikling av rusavhengighet. Det er spesielt viktig å prioritere forebygging rettet mot barn og unge.

Tidlig og god innsats av familienære tjenester gjennom oppveksten er viktig for forebyggingen.

Rusmiddelavhengighet er en sykdom. Selv om hver enkelt har personlig ansvar for sin egen livsførsel, kommer man ikke unna at det ofte er bakenforliggende årsaker til rusmisbruk.

Hamar kommune skal bidra til å motivere den enkelte til å komme seg ut av rusmisbruk, bistå i søknadsprosess for behandling for deretter å gi nødvendige oppfølging etter endt behandling. Dette er helt avgjørende for å lykkes med å oppnå en rusfri hverdag.

Som kommune har vi et ansvar for å følge opp etter endt behandling. Dette skal vi gjøre ved å opprette en koordinator, samt utarbeide en individuell plan for den enkelte. Personer uten bosted eller boevne må få nødvendig oppfølging i forbindelse med rehabiliteringen.

Noen rusmiddelmisbrukere får i dag tilbud om hjelp til nedtrapping av bruken av tunge narkotiske stoffer gjennom legemiddelassistert rehabilitering (LAR). Rehabiliteringsdelen av dette hjelpetilbudet ønsker Hamar FrP at skal sikres.

Der er viktig å finne innovative løsninger på de sosiale utfordringene. Hamar FrP ønsker økt satsing og stimulering til sosialt entreprenørskap og prosjekter med arbeidstrening for unge sosialhjelpsmottakere, samt et tettere samarbeid mellom det offentlige og private for å løse de sosiale utfordringene.

Hamar kommune skal ha fokus på forebyggingsarbeid for å hindre rusmisbruk, ansvarlig gjøre den enkelte til å bidra med å løse sin egen situasjon og ha et særlig fokus på barn født av rusmisbrukere.

Hamar FrP vil også:

- støtte private aktører som jobber for å bedre rusmisbrukernes situasjon
- sikre en tettere kontakt mot fengselsvesenet, helseforetaket og andre offentlige instanser for å sikre en bedre oppfølging av rusmisbrukere under og etter soning
- sikre at motiverte rusmisbrukere for tilbud om avrusning med det samme
- sikre at ettervernet er klart så snart det er behov for det

Personer med nedsatt funksjonsevne

Hamar kommune må legge til rette for at personer med nedsatt funksjonsevne skal få en god oppvekst, kunne ta utdanning og få seg arbeid.

Offentlige bygg må så utformes universelt, slik at personer med nedsatt funksjonsevne skal så langt det er mulig ha like muligheter til å fungere i samfunnet og få realisert sine drømmer som alle andre.

Personer som på grunn av sykdom eller skade får nedsatt funksjonsevne, skal sikres rask rehabilitering, og nødvendige hjelpetiltak slik at de gjenvinner funksjonsevnen.

Psykisk utviklingshemmede skal så langt som mulig gis like store muligheter til å fungere i samfunnet som andre. Forholdene må derfor legges til rette for at psykisk utviklingshemmede kan leve et så normalt liv som mulig, både ved å delta i arbeid, fritidsaktiviteter og ha samme frihet som andre til å velge boform.

Oppvekst

Det er foreldrene som har hovedansvaret for å følge opp sine barn. Likevel er det nødvendig at kommunen satser målrettet på forebyggende arbeid for å sikre barn en trygg oppvekst. I den forbindelse er det viktig med tidlig innsats og at familienære tjenester samarbeider godt.

Hamar FrP vil derfor ytterligere styrke kompetansen og samarbeidet mellom skole, barnehage, helsestasjoner, frivillige organisasjoner, barnevern, familievernet og politiet. Dette ved blant annet å:

- Styrke utekontakten i Hamar.
- Satse på flere helsesøstre og sosiallærere
- Satse på at de kommunale instansene er lett tilgjengelig for dem som trenger dem.
- Gjøre kommunens instanser som er i kontakt med barn, i større grad settes i stand til å avdekke når barn blir utsatt for vold, overgrep og annen form for omsorgssvikt.

Noen av de unge som kommer inn på en kriminell løpebane i Hamar, har opplevd en utrygg oppvekst.

- Hamar FrP ønsker at kommunen skal best mulig bidra til sikre en god oppvekst for alle barn i Hamar.
- Hamar FrP vil sikre et godt etterverntilbud for barn som har vært utsatt for overgrep.

God oppvekst oppnås i praksis ved tidlig innsats og forebyggende praksis. Dette inkluderer:

- Undervisningspraksis som forebyggende virksomhet mot blant annet lese- og skrivevansker og regnevegring.
- Systematisk arbeid med godt læringsmiljø, slik at alle elever opplever å være inkludert og viktig for fellesskapet, og forebygge mobbing og utestengelse.
- Systematisk kartleggings- og oppfølgingsrutiner som fanger opp elever med vansker i fag og ferdigheter tidlig i skoleløpet, og sikre tiltak som bistår elevene og foresatte slik at negativ utvikling forebygges.
- Systematisk kartlegging av læringsmiljø, som fanger opp elever som sliter tidlig, slik at negativ utvikling forebygges.
- Sektorovergripende systematisk samhandling fanger opp og følger opp risikoutsatte barn og unge så tidlig som mulig.

Skolene i Hamar kommune skal praktisere tidlig innsats. Det betyr at de skal ta tak i utfordringer så snart de avdekkes. Det betyr også at overlappingen fra barnehage til skole må være god, slik at skolen er godt forberedt dersom det kommer skolestartere med ekstra utfordringer. Det må også være en god dialog med andre familienære tjenester.

Skole

Hamar FrP mener at Hamar må stimulere til at barn og ungdom tar utdanning og oppnår kompetanseutvikling gjennom at man vektlegger individets ferdigheter og motivasjon. Med det mener Hamar FrP at elever i skal ha undervisning tilpasset sitt eget nivå, ut i fra de forutsetningene elevene har.

Faglig sterke elever må motiveres gjennom muligheten til å ta fag på høyere skoletrinn, mens faglig svake elever må motiveres gjennom en tilpasset opplæring som gir mestringsfølelse og som sikre en faglig utvikling.

Hamar FrP ønsker å ta i bruk/utvide bruken av teknologi og digitale læringsverktøy i skolen. Målet er å gjøre undervisningen mer spennende og relevant samt å gi eleven oppgaver som er tilpasset eget ferdighetsnivå slik at alle kan oppnå mestring og motivasjon. Slike verktøy frigjør i tillegg tid for læreren og gjør det lettere å følge utviklingen til hver enkelt elev.

- Hamar FrP vil gjøre sidemålsundervisning valgfritt.
- Hamar FrP ønsker forsøksordning med varmt skolemåltid i grunnskolen.
- Hamar FrP ønsker en mobilfri skole.

Læringsutbytte

Grunnoplæringen i Hamar er en viktig del av en livslang dannelsesprosess som har enkeltmenneskets frihet, selvstendighet, ansvarlighet og medmenneskelighet som mål.

Opplæringen skal gi elevene i Hamar et godt grunnlag for å forstå seg selv, andre og verden, og for å gjøre gode valg i livet. Opplæringen skal gi et godt utgangspunkt for deltakelse på alle områder innenfor utdanning, arbeids- og samfunnsliv.

Det er derfor viktig å se begrepet læringsutbytte i sammenheng med en overordnet målsetting om at alle elever i Hamarskolen skal vokse opp til en best mulig utgave av seg selv, og at de som voksne skal delta aktivt i samfunns- og arbeidsliv.

Læringsutbytte inkluderer elevenes kompetanse i fagene, utvikling av de fem grunnleggende ferdighetene, sammen med elevenes sosiale læring og personlige utvikling.

Kompetanse vil si å kunne tilegne seg og anvende kunnskaper og ferdigheter til å mestre utfordringer og løse oppgaver i kjente og ukjente sammenhenger og situasjoner. Kompetanse innebærer forståelse og evne til refleksjon og kritisk tenkning.

Skoleledelse

Lærere i Hamarskolen må være aktive ledere som er profesjonell og rettvendt, med tydelige krav og høye forventninger til elevenes læringsutbytte.

God skoleledelse handler om å gi god tilpasset opplæring.

- Tar utgangspunkt i elevenes ståsted og deres faglige sterke sider for å kontinuerlig tilpasse opplæringen til elevenes læringsbehov. Dette gjelder elever som mottar spesialundervisning, elever som følger ordinær opplæring og elever med stort læringspotensial
- Lar elever med stort læringspotensial bryne seg på komplekse og spesielt utfordrende oppgaver på områder de har et særskilt talent for, for på den måten bygge opp under læringslyst og indre motivasjon.

Godt læringsmiljø

For å sikre et optimalt undervisningsmiljø i Hamarskolen må det være et grunnleggende godt hjem-skolesamarbeid.

- Foreldrene har hovedansvaret for elevens oppdragelse og utvikling
- Opplæringen skal skje i samarbeid og forståelse med hjemmet, og samarbeidet skal bidra til å styrke elevenes læring og utvikling. Skolen tar et overordnet ansvar for å ta initiativ til å tilrettelegge for samarbeid med hjemmet. God og tillitsfull dialog er et gjensidig ansvar.
- Foresatte skal få jevnlig informasjon om skolens resultater, både prøveresultater og brukerundersøkelser, og hva skolen gjør for å følge opp dette.

Nulltoleranse for mobbing

Noen elever føler seg utrygge på skolen og på skoleveien på grunn av mobbing.

- Hamar FrP krever at Hamarskolen skal ha nulltoleranse for mobbing.
- Foreldre bør tidlig kobles inn i mobbesaker, slik at også disse kan bidra til at mobbingen opphører.
- Ved vedvarende mobbing bør det vurderes om mobberen skal bytte skole.

Skolevei

Alle elever i Hamar kommune skal ha en trygg skolevei. Der hvor veien ikke er trygg å ferdes langs, skal veien trafiksikres og eller det tilbys skoleskyss.

Sambruk av skolelokaler

Skolene tilhører fellesskapet. Derfor bør det også legges til rette for at frivillige lag og foreninger kan leie arealer i skolen etter skoletid.

Fritt skolevalg

Det kan av ulike grunner være slik at barn og foreldre ønsker at barnet skal gå på en annen skole enn nærskolen. Fremskrittspartiet vil at det skal legges til rette for dette så sant det er plass på skolen. Skolegrenser må vurderes ut ifra etablert skolestruktur og veies opp mot nødvendig utbygging av nye skoler og infrastruktur.

Tilbud til ikke faglig sterke elever

Mange elever i norsk skole har andre faglige ferdigheter enn de rent teoretiske. Fremskrittspartiet mener elever med praktiske ferdigheter skal ha muligheten til å utvikle disse og på den måten kunne gjennomføre et utdanningsløp og bestå kravene til bestått eksamen.

Barnehager

Retten til barnehageplass har blitt styrket med FrP i regjering. Barn født i september, oktober og november har nå rett til plass den måneden de fyller ett år. Barn som fyller ett år etter dette, og deres foresatte, forskjellsbehandles fortsatt ved at de ikke har krav på barnehageplass før i august.

Hamar FrP vil jobbe for et løpende opptak i barnehagene i Hamar kommune, slik at alle ettåringer får tilbud om barnehageplass når de fyller ett år, uavhengig av når på året dette skjer.

Hamar FrP mener det er et godt barnehagetilbud som er viktig – ikke hvem som leverer det. Ergo er både kommunale og private egnet til å levere barnehagetilbud. Barnehagetilbudet kan ha spesialisert fokus som: opplevelsesbarnehager, idrettsbarnehager, kulturbarnehager etc. Det må være opp til foreldre å kunne velge mellom ulike barnehager med spesialiserte tilbud og det som passer deres barn.

Hamar FrP ønsker at åpningstidene i barnehagene må være tilpasset arbeidslivet. En håndverker eller ansatt i helsesektoren som begynner på arbeid kl.07 må ha et barnehagetilbud som gjør at barnet kan leveres i barnehagen før arbeidstid. Mange pendler til og fra jobb og denne gruppen har også behov for et mer fleksibelt barnehagetilbud. Makstid i barnehagen skal selvsagt overholdes.

Hamar FrP vil:

- ha full likebehandling av private og offentlige barnehager
- ha løpende inntak i Hamars barnehager
- jobbe for bredde og mangfold i barnehagetilbudet
- gi tilbud om etter- og videreutdanning til barnehagepersonell
- sørge for fokus på språk og språkutvikling i barnehagen
- fjerne tidstyver for pedagogisk personell i barnehagen
- knytte gratis kjernetid til krav om deltakelse i aktivitet eller norskopplæring
- sikre et godt og innholdsrikt barnehagetilbud
- utvide åpningstidene i utvalgte barnehager
- ha fleksible åpningstider tilpasset foreldrenes/brukernes behov

Kultur og idrett

Kultur

Hamar FrP ønsker et mangfoldig kulturliv med redusert politisk styring.

Hamar FrP vil tilby innbyggerne og besøkende i Hamar et mangfoldig kulturliv. Vi mener kulturlivet i større grad både kan, og bør finansiere seg selv.

Der det Hamar kommune bruker penger på kulturtiltak er det viktig at pengene kommer folk flest til gode. Barn og unge bør prioriteres når offentlige kultur- og idrettsmidler skal fordeles.

Hamar FrP vil at Hamar som innlandets hovedstad skal tilby et rikt kulturliv. Et godt kulturtilbud gjør det også mer attraktivt å bo og oppholde seg i Hamar og skaper en mer aktiv og spennende by.

Vår felles kulturarv

Hamar FrP mener der bør være en egen tilskuddsordning for å ivareta og vedlikeholde kirkebygg med kulturhistorisk verdi, samt andre lovpålagte oppgaver.

Kulturarven representerer store verdier og er med på å gi Hamar, og innbyggerne identitet og fellesskapsfølelse.

- Hamar FrP vil styrke Hamars kulturarv er representert gjennom kulturminner, eiendommer, bygninger, musikk, kunst, litteratur og språk.

- Hamar FrP vil at det satses på undervisning i Hamar dialekt framfor nynorsk i grunnskolen.

Hoveddelen av vår felles kulturarv forvaltes av private eiere. Deres positive innsats er av største betydning for fremtidig vern.

Når det offentlige krever undersøkelser for å lete etter kulturminner, må det offentlige også bære kostnaden. I de tilfellene der staten freder private eller offentlige kulturminner, skal staten også bære kostnaden ved dette.

Bibliotek

Hamar FrP er opptatt av at bibliotek tjenester skal være gratis.

Hamar skal opprettholde det gode bibliotektilbudet og alle skal ha anledning til å benytte bibliotekets tjenester.

Skolebibliotekene er en viktig kunnskapsarena, og derfor mener FrP at gode skolebibliotek er en viktig faktor for å oppnå elevenes læringsmål.

Bibliotekene må fornye seg i takt med den teknologiske utviklingen, men samtidig må bibliotekene bevare de kulturhistoriske verdiene de representerer.

Museer

Museene i Hamar er viktige lokale institusjoner som vi alle er stolte av og hvor frivillige entusiaster, fagfolk og myndigheter i fellesskap tar vare på kulturarven.

Det offentlige skal legge til rette for det lokale arbeidet med bevilgninger til drift og investeringer i anlegg.

Hamar FrP vil arbeide for å ytterligere samordne, forbedre og styrke koordineringen mellom museene. Samspillet mellom kultur og næring er viktig i det lokale og det regionale utviklingsarbeidet

Vi bør stimulere til et utstrakt og åpent samarbeid mellom våre museale institusjoner og private samlere med tanke på utstillinger og bruk av frivillige, spesialister og samlere.

Korps

Korpene i Hamar bidrar til at mange barn- og unge får mulighet til gode musikkopplevelser, og tilgang til instrumenter. Hamar FrP vil styrke korpene i Hamar.

Kulturskole

Hamar FrP ønsker at Hamar skal tilby et godt kulturskoletilbud til barn og unge med høy faglig kompetanse som ivaretar både bredde og fordypning på en god måte.

Den kulturelle skolesekken

Hamar FrP vil styrke satsningen på den kulturelle skolesekken da det er en viktig nasjonal satsing som bidrar til at alle skoleelever i Hamar får møte profesjonell kunst og kultur av alle slag.

Film, spill og andre medier

Hamar FrP ser film og spillutvikling som en vekstnæring med særdeles gode forutsetninger i Hamar basert på tilgjengelig kompetanse, institusjoner og virksomheter.

Hamar FrP ønsker at dette kan bli et av flere eksempler på kreative næringer som på sikt kan gi Hamar og regionen et styrket kulturliv.

Idrett

Det legges ned utallige timer i frivillig innsats for å sikre at deltakerne skal få mest mulig utbytte av ulike aktivitetene, og frivillige organisasjoner utgjør et stort og viktig bidrag på mange samfunnsområder.

Hamar FrP mener at offentlige midler som brukes på idrett, bør primært brukes på barne- og ungdomsidrett.

Idretten kan også være en god arena for integrering i samfunnet. Undersøkelser viser at innvandrere, spesielt jenter, i mindre grad er medlemmer av idrettslag enn gjennomsnittet i befolkningen. FrP ønsker å bidra til idrettsglede for alle.

Hamar FrP vil ha en bred satsing på idretten også som et viktig element i arbeidet for å oppnå en bredere integrering.

Toppidretten i Hamar skal være egenfinansiert, slik at den ikke trekker offentlige midler vekk fra breddeidrett.

Fysisk aktivitet er en viktig faktor for god helse. Idrett og folkehelse er to sider av samme sak. Hamar FrP vil at hver enkelt skal kunne legge grunnlaget for en god helse i livet.

Idrettsanlegg

Hamar har et meget godt tilbud av idrettsanlegg innenfor mange idretter.

Hamar FrP vil styrke tilgjengeliggjøringen av anleggene ved god oversikt over ledig kapasitet og forenklede bestillingsordninger for dem som ønsker å benytte anleggene. Lett tilgjengelige arenaressurser er positivt for folkehelsesatsingen i Hamar.

Hamar FrP vil sette av midler til nybygg (når behovet ikke kan dekkes opp av eksisterende anlegg), rehabilitering, og vedlikehold av eksisterende idrettsanlegg, gjerne i samarbeid med private aktører.

Hamar FrP er opptatt av at også idretter som ikke er blant de veletablerte må slippes til, og at alle idretter skal behandles etter samme prinsipper av det offentlige.

Friluftsliv

Fremskrittspartiet støtter allemannsretten. Det er et individuelt ansvar å ferdes på en hensynsfull måte med tanke på grunneier, miljø og andre som benytter seg av friluftsområdene.

Hamar FrP ønsker i større grad å legge til rette for at Mjøsa blir mer tilgjengelig for alle. Vi ønsker derfor at:

- Det ikke bygges høyhus på Tjuvholmen
- At det bygges flere faste båtplasser og gjestehavner
- At det der hvor det er egnet bygges brygger langs Mjøsa i Hamar hvor folk kan ferdes og båter kan legge til
- At strendene langs Mjøsa forblir godt ivaretatt og attraktive rekreasjonsområder.
- At Vangsåsen gjøres enda mer tilgjengelig for folk flest blant annet med gang og sykkelsti hele veien fra sentrum til Gåsbu og bedre kollektivtilbud.
- At det utvikles flere turstier i forbindelse med boligområder på Hamar.

Frivillighet

I en tid hvor barn i langt større grad enn tidligere passiviseres, er alle våre frivillige lag og foreninger spesielt viktige. Fritidsaktiviteter for barn og unge er også viktige for trivsel og oppvekstmiljø, samt for utvikling av sosiale ferdigheter og tilhørighet. Barne- og ungdomsarbeidet som gjøres i frivillige lag og foreninger, er uvurderlig som forebyggende arbeid, også når det gjelder rusproblematikk, integrering, forhindre ensomhet med mer.

Frivilligheten må få mulighet til å vokse og gro, uavhengig av politisk styring. Frivilligheten skal ikke brukes av det offentlige som et instrument, men må få velge sine oppgaver, organisasjon og arbeidsform selv. Dette er et stort og viktig arbeid for at barn og unge skal få identitet til sitt nærmiljø.

Mye av trivselen for folk flest er knyttet til opplevelser på det kulturelle området. Lag, foreninger og enkeltpersoner gjør en fremragende innsats med å tilby et variert utvalg arrangementer.

Hamar FrP vil:

- Prioritere støtte til frivillige lag og organisasjoner.
- Samarbeide med frivillige organisasjoner og være positiv tiltak som kan stimulere til mer frivillighet.
- Sette av penger som ungdommen kan bestemme hvordan de skal brukes på ungdomsarbeid.

Program - Hamar FrP 2019-2023

- Sette av penger som skal brukes til å gi fattige barn tilgang til idrett og kulturaktiviteter.
- Samarbeide aktivt med frivillige lag og foreninger for å ivareta friluftslivet på en best mulig måte
- Prioritere kultur som omfavner flest mulig
- prioritere kulturformål rettet mot barn og unge
- Stille kommunens arealer og bygg til disposisjon når dette er hensiktsmessig
- la lokale lag og foreninger i større grad få eieransvar idrettsanlegg
- Styrke ungdomsklubbene og være positiv til utvidet ungdomstilbud.
- arbeide for å styrke aktiviteter i nærmiljøet, blant annet ved samarbeidsordninger med velforeninger og lignende, samt gi økonomisk støtte til aktiviteter i nærmiljøet
- være en støttespiller for lag og foreninger
- ha flere benker og fastmonterte griller i populære turområder
- ha bedre belysning i flere av byens parkområder
- sikre et godt og innholdsrikt tilbud for byens barn og unge

Næringsutvikling, turisme og arbeidsliv.

Hamar FrP vil:

- arbeide for at flyplassen videreutvikles,
- utvikle Hamar som et attraktivt reisemål.
- gjenetablere campingplass i Hamar.
- arbeide for at Ila fengsel bygges ut i Hamar/Stange.
- at Hamar skal markedsføres som et naturlig senter for film, spill og læringsteknologi,
- at byen videreutvikler sine festivaler og utnytter potensialet som ligger i sentrum.
- være positiv til en kommunesammenslåing
- legge til rette for nye næringsområder i kommunen.
- Arbeide for bedre kommunikasjon mellom byene i regionen og spesielt til Gjøvik hvor kollektivtilbudet er dårlig.
- Være positiv til initiativ om båtforbindelse mellom Hamar og Gjøvik
- tilby innbyggerne 2 timers gratis parkering på kommunale parkeringsplasser i sentrumskjernen.
- styrke innsatsen for asfaltering.
- si nei til bompenger i Hamar.
- si ja til tiltak som kan stimulere til et levende sentrum.
- at innbyggere og næringsdrivende skal oppleve en samarbeidende, positiv og løsningsorientert kommune.
- forenkle regelverk og kommunalt planarbeid
- la næringslivet selv tilpasse sitt parkeringsbehov på egen eiendom
- praktisere en liberal skjenkepolitikk med gode og stabile rammevilkår
- utvide skjenketiden til lovens maksimum
- redusere og på sikt fjerne eiendomsskatten
- gjøre det lettere å starte næringsvirksomhet
- etablere en moderne båthavn med alle fasiliteter
- etablere flere faste og gjestebåtplasser
- tilrettelegge for småbåtutleie

Samferdsel - Veier

Gode sikre kommunikasjonsårer er essensielt for et trygt, effektivt og godt samfunn.

- Hamar FrP vil arbeide for trygge veier i Hamar både for bilister og myke trafikanter.
- Vi vil arbeide for å etablere gang- og sykkelveier på utrygge strekninger, med størst prioritet på skoleveier. Alle elever i Hamar kommune skal ha en trygg skolevei.
- Etablere flere sikre sykkelparkeringsplasser under tak.
- Hamar FrP ønsker at byen skal tilby god fremkommelighet for alle trafikanter. Uten kø, kork eller uønskede hindringer.
- Hamar FrP vil ha en by-tilpasset 4-felts løsning av Vangsveien/R25 fra Disen til Ringgata.
- Arbeide for 4-felts R25 fra Ridabu til Løten.
- Bedre belysning der hvor veier og gang- og sykkelstier trenger det
- Bedre veivedlikehold
- Tilrettelegge for og bygge busslommer

Samferdsel - Flyplass

- Hamar FrP vil bevare og videreutvikle Hamar flyplass for morgendagens luftfartsteknologi, reisemønster og næringssatsing.
- Hamar FrP ønsker at skal etableres et beredskapssenter med brannstasjon og legevakt ved flyplassen.

Ekspropriasjon

Privat eiendomsrett er en av de grunnleggende rettighetene i vårt demokrati. Vi motsetter oss inngrep i den private eiendomsretten.

Tvangsovertakelse av privat eiendom i Hamar ved bruk av ekspropriasjon kan kun aksepteres dersom det er absolutt nødvendig for å sikre vesentlige samfunnsinteresser, og dersom det samtidig ikke er mulig å oppnå enighet med grunneier på noen annen måte. Videre skal grunneier sikres full erstatning for arealer som blir ekspropriert.

Kommunale gebyrer og egenbetalinger

Gebyrer og egenbetalinger på kommunens kjerneområder skal utelukkende benyttes ved kjøp av tjenester, og skal maksimalt settes til selvkost ved å produsere de aktuelle tjenestene.

Samtidig skal tjenestene produseres så kostnadseffektivt som mulig, med forhåndsdefinert kvalitet. Hamar kommune må jevnlig sammenlignes med andre kommuner for å kontrollere kostnad og kvalitet på kommunens tjenesteproduksjon.

Vesentlige samfunnsinteresser vil eksempelvis være nødvendig fremføring av offentlig vei, eller gang- og sykkelvei, eller nødvendig areal for å kunne utvide en offentlig institusjon som skole,

Eiendomsskatt

Våre hjem skal ikke være skatteobjekter. Eiendomsskatt er en usosial form for skatt som ikke er en betaling for en spesifikk tjeneste, og som rammer innbyggerne uavhengig av den enkeltes betalingsevne.

- Hamar FrP vil arbeide for vesentlig reduksjon av eiendomsskatten i Hamar de nærmeste årene.
- Hamar FrP ønsker på sikt å fjerne eiendomsskatten helt, men ser at det kan være vanskelig å få til i neste fireårsperiode.
- Hamar FrP vil arbeide for å fjerne eiendomsskatten i Hamar senest innen 2025.

Bosetting og integrering

Bosetting må stå i forhold til Hamars evne til å sikre god integrering og deltakelse for alle i arbeidslivet.

En mislykket integrering vil kunne føre økt fattigdom og større ulikheter i kommunen. Derfor er det viktig at kommunen er i stand til å sikre en effektiv og god integrering for de som bosettes i Hamar.

Integrering forutsetter betydelig innsats fra den enkelte, herunder deltakelse i frivillig arbeid og i arbeidslivet.

- Hamar FrP vil gi dem som er bosatt i Hamar de beste muligheter til å integrere seg i Hamar.
- Hamar FrP vil at Hamar kommune skal si nei til å bosette flere flyktninger i kommunen fram til de innvandrere som har kommet til Hamar er fullt integrert og deltagelsen i samfunns og arbeidsliv er på lik linje med resten av befolkning i Norge.
- Hamar FrP vil prioritere integreringstiltak, særlig språkopplæring, til de som har kommet til Hamar
- Hamar FrP vil kreve full åpenhet om hva som er reelle kostnader ved bosetting og integrering i kommunen og resultatene knyttet opp mot ressursbruk.

Tigging

- Hamar FrP vil ha forbud mot tigging på alle offentlige steder i Hamar.

Ressursforvaltning, avfallshåndtering og miljøvern

Hamar FrP mener det er svært viktig at naturressursene blir forvaltet på en god måte.

Hamar FrP vil arbeide for en moderne, miljøvennlig og effektiv håndtering av avfall fra husholdninger og bedrifter i Hamar.

Husholdninger og næringsliv i Hamar må gis best mulige rammebetingelser for kildesortering og stimulere til gjenbruk.

Differensierte avfallsgebyrer er et positivt virkemiddel for å skape et rettferdig system, som belønner dem som forurenses minst.

Gebyrer til innbyggerne i Hamar skal ikke overskride det faktisk koster å levere tjenesten.

Hamar FrP vil:

- styrke renholdet av byen slik at Hamar fremstår ren og ryddig
- øke innsatsen på renhold og støvdemping for å bedre luftkvaliteten
- bedre sykkelveiene og etablere flere sikre sykkelparkeringsplasser under tak
- sikre rensing av forurensede bekker og elver i kommunen
- si nei til strenge miljøtiltak som rammer konkurransevnen i næringslivet